

Joods journaal
Voettocht door de Sināi
Tekst en fotografie: Esther Voet

Het warme, rulle zand stroomt als water langs me heen, langs en in mijn schoenen, door mijn vingers. Het is een warm, bijna sensueel gevoel. Sporen van de nacht in het maagdelijke zand verdwijnen onder mijn stappen: woestijnvossen, slangen en schorpioenen hebben kantachtige linten achtergelaten die nu worden doorbroken door de menselijke aanwezigheid. De klim is zwaar, we maken een hoek van 45 graden. Nog een meter of tien. Af en toe glijd ik een halve meter terug. Mijn spieren vertellen dat ze op hun eind raken, maar er is geen weg terug, we móeten door. En dat niet alleen, ik wil zien wat er weer achter deze enorme zandduin ligt.

En dan, op de top van het duin, kijk ik uit over een enorme vlakte. De zon speelt kilometers verder een lichtspel op de omringende bergen. De stilte is oorverdovend, de grootsheid bijna ontroerend, en weer heb ik dat déjà vu gevoel...

Back to the roots

Drie dagen geleden landde ik in chaotisch, bruisend en smerig Caïro vanwaar ik reisde naar de woestijn waar ik al zo lang naar toe wilde: de Sināi. Tijdens mijn vele reizen naar Israëel werd ik verliefd op de Negev, maar al mijn Israëlische vrienden vertelden: wacht maar tot je de Sināi ziet, die is nog zo veel mooier. Het was een droom die ik koesterde vanaf 1980, toen ik voor het eerst in Israëel was. De derde week van dat verblijf zou ik naar de Sināi gaan, dat toen nog onder Israëliisch bestuur was, om de zon op te zien komen boven het Sinaïgebergte. Ik wilde de voetstappen volgen van Mozes. Maar na twee weken werd ik vanwege familieomstandigheden teruggeroepen naar Nederland, de droom zou jaren moeten wachten. Maar verzanden deed hij niet, het verlangen bleef, 23 jaar. En nu liep ik hier, door de bergen, de zandvlakten, de wadi's en oases: 'back to the roots'. De reis begon pas écht twee dagen geleden in een zuidwestpunt van de Sināi. En sindsdien heeft zich een vreemd oergevoel van me meester gemaakt. Een gevoel dat ik ken van mijn bezoeken aan Jeruzalem en Galilea. En nu is het er weer. 'Ik was hier eerder, ooit, dit is voor mij geen onbekend terrein.' Ik zuig de droge, zuivere lucht op en voel me thuis, veilig. Zit het in mijn genen? Of is dit nu wat men bedoelt als men het over reïncarnatie heeft? Ik weet het niet en weiger ook verder te analyseren of te verklaren. Feit is dat deze woestijn een bijzondere uitwerking op me heeft. Ook de vriendin met wie ik reis ziet het aan me. Ik had van tevoren met haar afgesproken dat we niemand op onze reis zouden laten weten dat ik joods was. De atmosfeer ten opzichte van joden en Israëli's is in Egypte nu niet bepaald vriendelijk te

noemen, dus waarom problemen riskeren? Maar al de eerste avond in de woestijn 'val ik door de mand'.

'Oude vrienden'

De vrouw van de bedoeïenensjeik bij wie we de eerste nacht slapen en met wiens stam we dagenlang zullen gaan trekken, zit onder een majesteitelijke sterrenhemel tegen een muurtje en probeert ons bedoeïenensjaals te verkopen. Geen overbodige luxe, want overdag zal ik mijn hoofd moeten beschermen tegen de onerbarmelijke zon. En afdingen hoort bij het spel. Maar de vrouw spreekt werkelijk geen woord engels. Ik probeer het voorzichtig in het Ivriet, want ach, er zijn parallellen met het Arabisch nietwaar? Als ik 'ezrim'(twintig) Egyptische ponden biedt, komt één van haar zoons naast haar zitten en vraagt me vloeiend: 'At medaberet Ivriet?' Spreek je Hebreeuws? 'Ja', antwoord ik automatisch en een brede glimlach verschijnt op zijn gezicht. Vanaf dan kan ik niet meer stuk. Ik word door deze stam onthaald als een oude vriendin die haar weg heeft teruggevonden en de komende dagen communiceer ik met de bedoeïenen meer in Ivriet dan in het Engels. Ze vinden het prachtig. Ik ook.

Fluwelen sterrenhemel

Binnen een dag is mijn gemoedstoestand teruggeschakeld van de jachtige, westerse vijfde versnelling na de eerste. 's Ochtends word ik gewekt door de zon die een zachte waas over het landschap verspreidt en het gebrabbel van de jongste zoon van de sjeik, de 13-jarige Atwah, die zijn kameel Simhan karton voor ontbijt voert, een delicatessen voor kamelen. Simhan verorbert het luidruchtig en het geknars van haar kaken wordt nog eens versterkt door de deken van rust die iedere ochtend heerst. De avonden vallen snel en om negen uur is het kamp in diepe rust. Iedere nacht word ik wel even wakker, kruip dan uit mijn slaapzak en loop een meter of twintig bij het kamp vandaan, ga op de grond liggen en kijk naar de fluwelen sterrenhemel. Om een uur of 11 verschijnt het sterrenbeeld Orion, en schuin daaronder de heldere Siriusster. Ik denk aan Jacob en de belofte, ik denk aan 'mijn' volk dat hier duizenden jaren geleden naar dezelfde sterrenhemel keek, in hetzelfde zand, omringd door dezelfde bergen. Ik voel het in mijn buik, een intens gevoel van geluk en verbondenheid met deze woestijn en mijn joodse identiteit.

Gevaarlijke schoonheid

Een keer laat de woestijn zich van zijn dodelijke kant zien. Als ik mijn rugzak oppak schiet er iets achter een steen vandaan, een zeer giftige, gele schorpioen. De bedoeïenen reageren in een flits en maken korte metten. Ze adviseren me dan ook om 's morgens mijn schoenen te checken voordat ik ze weer aantrek. De schoonheid kent haar gevaren...

Een paar dagen later kijk ik uit over een vallei die wonderbaarlijk overloopt van het groen, midden in de dorre woestijn: Wadi Ferran, de plek waarop 'we'

wachtten op de terugkeer van Moshe. Ik heb altijd gedacht dat dat ‘onderaan’ de berg was, maar het is nog een stevige trip naar de berg zelf. Als ik in het hotel Morgenland onderaan de Mozes- en Sinaïberg incheck, ben ik hevig verontwaardigd als mijn Bedoeïenenvrienden buiten de poorten worden gehouden door de Egyptische uitbater. Of ze nu willen betalen voor een kamer of niet, ze komen er niet in. De gemiddelde Egyptenaar heeft niets op met dit volk van de woestijn. En over een kamer voor mijn gastheren valt onder geen beding te onderhandelen. De sjeik en zijn gevolg laat het gelaten over zich heen komen en vertellen me dat ik me er niet zo over moet opwinden. Ze zijn eraan gewend om als tweederangs burgers te worden behandeld. Ik besluit het los te laten en in ieder geval een dutje te doen, want om twee uur vannacht begint de klim.

Mystieke trance

Met dauw op mijn ogen sta ik in het holst van de nacht onderaan een slangenpad dat naar boven moet leiden. We zijn niet de enigen. Een lint van bewegende lichtjes geeft aan dat hele busladingen toeristen hetzelfde pad volgen. Terwijl wij onze weg naar boven zwoegen worden we ingehaald door ezeltjes en kamelen met dikke Amerikaanse toeristen en Japanners erop, die besloten hebben de berg op een gemakkelijker manier te bedwingen. Maar ook zij zullen te voet de laatste 725 treden naar de top moeten beklimmen. We halen puffende oudere dames met wandelstokken in, de donkere nacht verhult de ravijnen waarlangs het pad moet lopen. Ik weet dat het slechts een illusie is, maar van mijn beperkende hoogtevrees heb ik geen last. Boven op de berg is het moeilijk om een rustig plekje te vinden, er bevinden zich zeker tweehonderd toeristen op de top, inclusief een Russisch gezelschap dat Gregoriaans begint te zingen. Ik zet mijn walkman op en luister naar mijn eigen muziek: Passion van Peter Gabriël. Mijn ego verdwijnt in een mystieke trance. En dan begint het hilah, de eerste schemer, en het wordt lichter en lichter tot het eerste randje zon zich boven de bergen laat zien. Nog even wordt het licht verhuld door een rand laaghangende bewolking, maar dan verandert het landschap in één groot rood schouwspel die beschenen wordt door een enorme vuurbol. Ik ben gebiologeerd, merk pas minuten later dat de tranen over mijn wangen stromen. Dit overtreft mijn stoutste verwachtingen.

Verrassing van de natuur

Ik blijf nog een uur op de berg voordat ik aan de afdaling begin. Net als ik een bedoeïenenvrouw met een ezeltje passeer, geeft mijn mobiele telefoon een teken van leven. Ik heb hem als wekker gebruikt en vergeten uit te zetten. Maar hier, midden in de woestijn, heb ik ineens bereik. Ik ben zo vol van deze ervaring dat ik meteen mijn Israëlitische vriend in Toronto bel. Er wordt slaperig opgenomen. ‘Ik sta op de Sinaï, het is hier zo prachtig, en ik heb eigenaardig, aanhoudend deja-vu gevoel, ik kan het niet onder woorden brengen,’ ratel ik. ‘Maar schat, je

was daar, je stond en liep daar duizenden jaren geleden,' antwoordt hij met een glimlach in zijn stem. Heerlijk om dit met hem te kunnen delen, even is hij heel dichtbij. Een half uur later, halverwege de afdaling en genietend van de vergezichten, vind ik een stevige steen, midden op de weg. In eerste instantie loop ik erlangs. Maar iets in me zegt dat ik me om moet keren. Ik pak hem op. De tekening op de steen lijkt alsof er een hiëroglief op is aangebracht. Maar in tweede instantie blijkt het het werk van de natuur. Op één zijde van de steen is onmiskenbaar een trap zichtbaar, als de laatste treden van de trap die naar de top leidde. Hij verdwijnt in mijn rugzak. Een beter souvenir is niet denkbaar...